

FM 17
9

პროფ. მ. ქ. გელაშვილი
პროფ. ი. ა. შულგინა

30 32 34 36 38
ერთეულის ხარების თვალისწინები
აუდიტო ჩატარები
2-3
ВОКАЛИЗЫ
на грузинские народные темы
для высокого голоса

БЕЗЗАТЕЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

სახელმწიფო — Грузия

აკადემიუმი — Музсектор

19 * თბილისი — Тбилиси * 41

თემები ამოღებულია

იმ ქართული ხალხური სიმღერების ჩანა-
წერთა კრებულებიდან, რომლებიც დამუშავე-
ბულია კომპოზიტორების:

- დ. არაყიშვილის
 - ზ. ფალიაშვილის.
 - ნ. სულხანიშვილის და
 - ზ. ჩხიკვაძის (გრ. ჩხიკვაძის დამუშავებით)
- მიერ.

Темы взяты из сборников записей грузин-
ских народных песен:

- Д. Аракишвили
- З. Палиашвили
- Н. Сулханишвили и
- З. Чхиквадзе (в обработке Гр. Чхиквадзе)

შესავადი

1935 წელს გამოცემულ ჩემი შრომის „ვოკალური პედაგოგიის ცდა“ (ხმის დაყენების ყოველ-დღიური საგარჯოშოების კრებული) შესავალში მე ვამბობული, რომ „სხვა და სხვა ტიპისა და ხსიათის ხმებზე მრავალწლების მანძილზე წარმოებულ პედაგოგიურ მოღვაწეობის ცდებმა დამარტინუნა იმაში, რომ ხმის დაყენების ყველა მეთოდებასა და სისტემებში უშერესი უზრალდება უნდა მიექცეს ხმის აპარატის ტექნიკური მომზადებასა და სათანადო პარობის უქმნის იმისათვის, რომ რაც შეიძლება მეტი ხნით იქნას შენარჩუნებული ხმა, და შემდეგ, რომ „ისე არაფერი არ ანგითარებს ხმის აპარატს და ზოგჯერ კი ხელისაც უწყისს მის შექმნას, როგორც ტექნიკური და მისი მომზადება ხმის სათანადო ვარჯიშობის საშუალებით.“ თითქმის იგივე უნდა გავიმეოროს მე ვოკალიზების შესახებ, გინაიდან ხმის აპარატის ტექნიკური მომზადების აუცილებელ საშუალებათა რიცხვს მე ვაკუუმებ იგრეთვე ვოკალიზებს, რომლებიც, პარალელურად სწორად სისტემა ტანირებულ და ცდის შემოწმებულ საგარჯოშოებთან, არამა თუ „ანგითარებებს ხმის აპარატს, არამედ ზოგჯერ. ხელი უწყისებს მის შექმნას და შენარჩუნებას.“

უკველ გაკვეთილზე, მეცადინეობის პირველ წლებში, გაშენვა საგარჯოშოების შემდეგ, მე უსათუოდ ვაძლევ ერთ ორ ვოკალის, რომლებმაც სწავლების სისტემაში ვაკუუმებ განსაკუთრებულ დღი მნიშვნელობას.

სცდებიან ისინი, ვინც ფიქრობს, რომ ვოკალიზები არ არის საკირო. გაშენ როდესაც სიმღერის მეთოდიკაში ვოკალის უჭირავს თვისი გარევეული აღვილი ვაკლიზები, როგორც არ მოღებული ემოციურ მოძრაობას, უნდა იმღერეოდენ ისე, როგორც სიმღერა უსიტყვიდ, უწინარეს ყოვლისა შემოვა „აა-ჟე.“

მესიარეური ფრაზების აზრისა და მნიშვნელობის ნათლიდ და მათთვით გამომცემა და ამ გამოცემაში სუბიექტური გაფეხისა და განცდის შეტანა (при смычковом инструментальном ведении звука, впоследствии) — სიტყვასთან ერთდ იძლევა დადგით შედეგს.

ბურგბით ნიკიერ მოწაფეს, როგორც შემსრულებელს, რომელმაც მაღლ შეითევის ბერების დასაბამი და ხმის მცირდნების ხაზები, შეცდომაში შეყავს ხანდისას პედაგოგით საგნის მხატვრულად და მომწიფებულ გამზოւემით. რატომ ხდება ეს? ეს ხდება იმიტომ, რომ სიტყვა ებმრება მომღერალს. შესრულება, როგორც ასეთი, როგორც ერთ-ერთი შეტან თვალსაჩინო კომპონენტი მომღერლისა, ხმირად ფრაგმენს სტრიოზულ ნაკლს წმინდა მშგერავი ხასიათისა, რაც ხანდის გამოცემაში პედაგოგის ყურადღების სფეროდან. ეს ნაერთი კი უფრო ნათლიდ

იჩქნის, აას ვოკალიზებზე, რომლებიც სრულდება უსიტყვოდ.

ი-რატომ ვუჩეკ მე უკვე მომზადებულ, სცდაზე გამოისულ მომღერალსაც კი, სწერინას თავისი ხმა არა მარტო საგარჯოშოებზე, არამედ იმ ვოკალიზებზედაც, რომლებიც მათ უფრო ეხერხებათ.

თუ რა დიდი მნიშვნელობა და ღირებულება აქვთ ასებმცდვილ ვოკალიზებს (კონკრეტ, აბტ, მარტენი, ვაკაი და სხვ.) ვოკალურ პედაგოგიური, ამანე ლაპარაკი ჰეთერია, ხოლო მე შევნიშნე ჩემს პრიქრიკში, რომ ეს ვოკალიზები სწავლების მოსამზადებელ პერიოდში ყოველთვის ადვილად არ ითვისებინ მოწავეების მიერ, რომლებიც ახლად იწყებენ სწავლის; მაშინდამე, რაც უფრო მარტივი და ადვილია ვიკალიზი თავისი მუსიკალური ფაქტურისა და მელოდიური მრავალური მცდელობის მხრივ მით უფრო მაღლ ასთვისებელია ის და ვოკალურადაც ადვილად ლაგდება. ი-ი, რატომ ვსკანი მე ღრმულად გამომეტა. ი-ნაერთის შესავებად ვოკალიზები, ავტობული ქართულ ხალურ მელოდიებზე, ყოველ ხმაში, როდენ ღარიბული და შესრულებული არ იყოს იგი, ამბობენ ძევლი იტალიელი სიმღერის მასწავლებლები, შეიძლება აღმიგაჩინოთ ამ ხმის უნებრივი ხსიათი და თვისებები. მთელი სინერე ამისა მცირდნერებს მხოლოდ იმაში, რომ მოვახდინოთ ეს აღმოჩენა და ამის შემდეგ პრაქტიკულად გამოვიყენოთ ის საშუალებინ, რაც აუცილებელია ხმის განსაკუთრებულიად.

მასხველს რა ეს დებულება. მე მივაჭიფ უზრადყება იმ გარემოებას, რომ მოწავეები, რომელთაც ემზერდათ ტემპის უსიმონა სიმზარულე და ხანდისან კი ყოველგვარი ტემპის უქონლობა, როდესაც მე ვაძლევ მათ სამღერად ხალურ მელოდიას, რომელიც შესძლებელია მათ არც კი გაეგონათ ლეგატე, მაგრამ რომელიც ფასტოდებოდა მათ ბურგბას, მე აღმოჩენიდი ხოლმე ასეთ ტემპებისა და მის ფეროვნობას და უნარს მისი, სათანადოთ გაღმიოცისა.

შესაძლებელია, რომ ეს ფიზიოლოგიური ხასიათის მოვლენაა, რომელიც მოწმობს ხორხის მომარჯვებულების მელოდიების ათვისებისა, და გაღმოცემის შესახებ, რაც შეესაბამება მოწავლის ვოკალურ ბურგბას, მაგრამ, როდესაც ეს ამოსავალი წერტილი მონახულია, ხმის შემდგომი დამუშავების ამოგანა საგრძნობლად მარტივდება.

ამიტომ მე ვიტერნის, რომ, თუ დასხელებულ აუტორების ვოკალიზებმა მოიპოვეს ვოკალურ პედაგოგიური ჰემოდანიშნული მნიშვნელობა, გაშინ იმ ვოკალიზებმაც, რომელიც ავებლივია ხალურ სიმღერებსა და მელოდიებზე, უნდა შესრულონ თავისი როლი.

პროფ. ლ. ა. შველია

ВВЕДЕНИЕ

Во введении к изданному в 1935 г. труду моему „Опыт вокальной педагогики“ (Сборник повседневных упражнений для установки звука) я говорила, что

„многолетний опыт педагогической деятельности над голосами разного типа и характеров привел меня к убеждению, что при всех методах и системах постановки голоса наибольшее внимание должно быть уделено технической подготовке голосового аппарата и созданию условий для сохранения его на наименее возможно долгий срок“ и далее,

что „ничто не развивает так голосовой аппарат, а подчас, и способствует его созданию, как техническая его подготовка, при посредстве надлежащих упражнений над голосом“.

Почти тоже самое я должна повторить и относительно вокализов, так как к необходимым средствам технической подготовки голосового аппарата я отношу также и вокализы, которые параллельно с правильно систематизированными и проверенными на опыте упражнениями не только „развивают голосовой аппарат“, но и подчас, способствуют его созданию и сохранению.

На каждом уроке, в первые годы занятий, я тотчас же вслед за упражнениями даю обязательно один, два вокализа, которым в системе преподавания придаю особо важное значение. Ошибаются те, которые полагают, что вокализы не нужны.

А между тем вокализы в методике пения занимают свое определенное место. Не лишенные эмоционального движения вокализы должны петься как песни без слов. „Прежде всего на гласную А“.

Ясная и отчетливая передача смысла и значения музыкальных фраз и внесение в эту передачу субъективного понимания и переживания, при смычковом инструментальном ведении звука—впоследствии, в соединении со словом, дает положительный результат.

Способный от природы к исполнительству ученик, быстро усвоивший зачатки установки звука и линии голосоведения, вводит иногда педагога в заблуждение художественно зрелой передачей вещи. Почему? Потому, что слово помогает певцу. Исполнительство, как таковое, как один из самых ярких компонентов певца часто прикрывает серьезные недостатки чисто голосового ха-

рактера, ускользающие иногда из сферы внимания педагога.

А на вокализах, исполняющихся без слов, эти недостатки и проявляются наиболее ярко. Вот почему я советую даже уже готовым, поющим на сцене, певцам, тренировать звук не только на упражнениях, но и на особенно удававшихся им вокализах.

О ценности и значении в вокальной педагогике существующих вокализов (Конконе, Абт, Маркези, Ваккаи и др.) говорить не приходится, но в своей практике я заметила, что эти вокализы, в подготовительном периоде обучения, не всегда легко усваиваются и воспринимаются начинающими учениками, следовательно—чем ближе вокализ по своей музыкальной фактуре и мелодическому рисунку, тем скорее он воспринимается и легче вокально укладывается.

Вот почему я нашла своевременным для восполнения этого недостатка издание вокализов, построенных на грузинских, народных мелодиях.

„Во всяком голосе, как бы беден и ограничен не был он, говорили, старые итальянские учителя пения, может быть открыт присущий ему характер, данный ему природой“.

Вся трудность заключается в умении сделать это открытие, чтобы затем применить на практике средства, необходимые для развития голоса“.

Памятую это положение, я обратила внимание, что ученики, у которых замечалась неприятная сухость тембра, а подчас, и отсутствие всякого тембра, когда я им давала спеть народную мелодию, которую, возможно, они не слышали никогда, но которая была близка их природе, я обнаруживала наличие тембровых окрасок и способность надлежащей передачи ее.

Вероятно, что это явление физиологического порядка, говорящее о приспособленности горлани к восприятию и передаче мелодий, свойственных вокальной природе ученика. Найдя эту точку отправления, задача дальнейшей работы над голосом значительно упрощается.

И я полагаю, что если вокализы названных авторов приобрели в вокальной педагогике указанное мною выше значение то вокализы, построенные на народных песнях и мелодиях, тоже должны сыграть свою роль.—

Проф. О. А. ШУЛЬГИНА

3603. მ. 3. გეგენავა

= 23 =

303020%0 ქართველ
ხარხუა თეატრი

ავალი ხასიათის

Проф. О. А. ШУЛЬГИНА

= 23 =

ВОКАЛИЗЫ НА ГРУЗИНСКИЕ
НАРОДНЫЕ ТЕМЫ

Для высокого голоса

Moderato.

1. {

Andante.

2. {

A musical score consisting of three staves. The top staff uses a treble clef, the middle staff a treble clef, and the bottom staff a bass clef. All staves are in G major (one sharp). The score consists of six measures. Measures 1-3 are identical for all three staves. Measures 4-6 show some variation: the top staff has eighth-note patterns; the middle staff has eighth-note patterns; the bottom staff has eighth-note patterns.

Tempo di Marcia.

A musical score consisting of three staves. The top staff uses a treble clef, the middle staff a treble clef, and the bottom staff a bass clef. All staves are in F major (one flat). The score consists of six measures. Measures 1-3 are identical for all three staves. Measures 4-6 show some variation: the top staff has eighth-note patterns with slurs and triplets; the middle staff has eighth-note patterns with slurs and triplets; the bottom staff has eighth-note patterns with slurs and triplets.

Handwritten musical score for three staves, measures 3-4.

Measure 3: Treble clef, 3/4 time, key signature 3 sharps. The first measure consists of six eighth notes. The second measure consists of six eighth notes with grace notes above them, followed by a half note. Both measures have a dynamic of *rall.*

Measure 4: Treble clef, 3/4 time, key signature 3 sharps. The first measure consists of six eighth notes with grace notes above them, followed by a half note. The second measure consists of six eighth notes with grace notes above them, followed by a half note. The third measure consists of six eighth notes with grace notes above them, followed by a half note. The dynamic for the first two measures is *f*, and for the third measure is *p*.

Measure 5: Treble clef, 3/4 time, key signature 3 sharps. The first measure consists of six eighth notes with grace notes above them, followed by a half note. The second measure consists of six eighth notes with grace notes above them, followed by a half note. The third measure consists of six eighth notes with grace notes above them, followed by a half note. The dynamic for the first two measures is *cresc.*, and for the third measure is *dim.*

Measure 6: Treble clef, 3/4 time, key signature 3 sharps. The first measure consists of six eighth notes with grace notes above them, followed by a half note. The second measure consists of six eighth notes with grace notes above them, followed by a half note. The third measure consists of six eighth notes with grace notes above them, followed by a half note. The dynamic for the first two measures is *p*, and for the third measure is *f*.

dim.

rall.

p

dim.

rall.

p

Andantino.

Andantino.

5.

mf

mf

f

poco accel.

f

f

rall.

rall.

rall.

Maestoso.

Musical score for system 6, featuring three staves. The top staff is in treble clef, G major, common time, with dynamics *mf*. The middle staff is in treble clef, G major, common time, with dynamics *mf*. The bottom staff is in bass clef, G major, common time, with dynamics *p*. The score consists of six measures. Measure 1: Treble staff has eighth notes. Bass staff has quarter notes. Measure 2: Treble staff has eighth notes. Bass staff has eighth notes. Measure 3: Treble staff has eighth notes. Bass staff has eighth notes. Measure 4: Treble staff has eighth notes. Bass staff has eighth notes. Measure 5: Treble staff has eighth notes. Bass staff has eighth notes. Measure 6: Treble staff has eighth notes. Bass staff has eighth notes.

Moderato.

Musical score for system 7, featuring three staves. The top staff is in treble clef, G major, common time, with dynamics *mf*. The middle staff is in treble clef, G major, common time, with dynamics *mf*. The bottom staff is in bass clef, G major, common time, with dynamics *p*. The score consists of six measures. Measure 1: Treble staff has eighth notes. Bass staff has quarter notes. Measure 2: Treble staff has eighth notes. Bass staff has eighth notes. Measure 3: Treble staff has eighth notes. Bass staff has eighth notes. Measure 4: Treble staff has eighth notes. Bass staff has eighth notes. Measure 5: Treble staff has eighth notes. Bass staff has eighth notes. Measure 6: Treble staff has eighth notes. Bass staff has eighth notes.

Musical score page 6, measures 1-4. The score consists of three staves: Treble, Treble, and Bass. The key signature is one sharp (F#). Measure 1: Treble staff has eighth notes. Bass staff has a bass clef and a B note. Measure 2: Treble staff has eighth-note pairs. Bass staff has a bass clef and a G note. Measure 3: Treble staff has eighth notes. Bass staff has a bass clef and a B note. Measure 4: Treble staff has eighth notes. Bass staff has a bass clef and a G note.

Musical score page 6, measures 5-8. The score consists of three staves: Treble, Treble, and Bass. The key signature is one sharp (F#). Measure 5: Treble staff has eighth notes. Bass staff has a bass clef and a B note. Measure 6: Treble staff has eighth-note pairs. Bass staff has a bass clef and a G note. Measure 7: Treble staff has eighth notes. Bass staff has a bass clef and a B note. Measure 8: Treble staff has eighth notes. Bass staff has a bass clef and a G note.

Largo.

Musical score page 6, measure 9. The score consists of three staves: Treble, Treble, and Bass. The key signature is one sharp (F#). Measure 9: Treble staff has eighth notes. Bass staff has a bass clef and a B note. Dynamic: *p*.

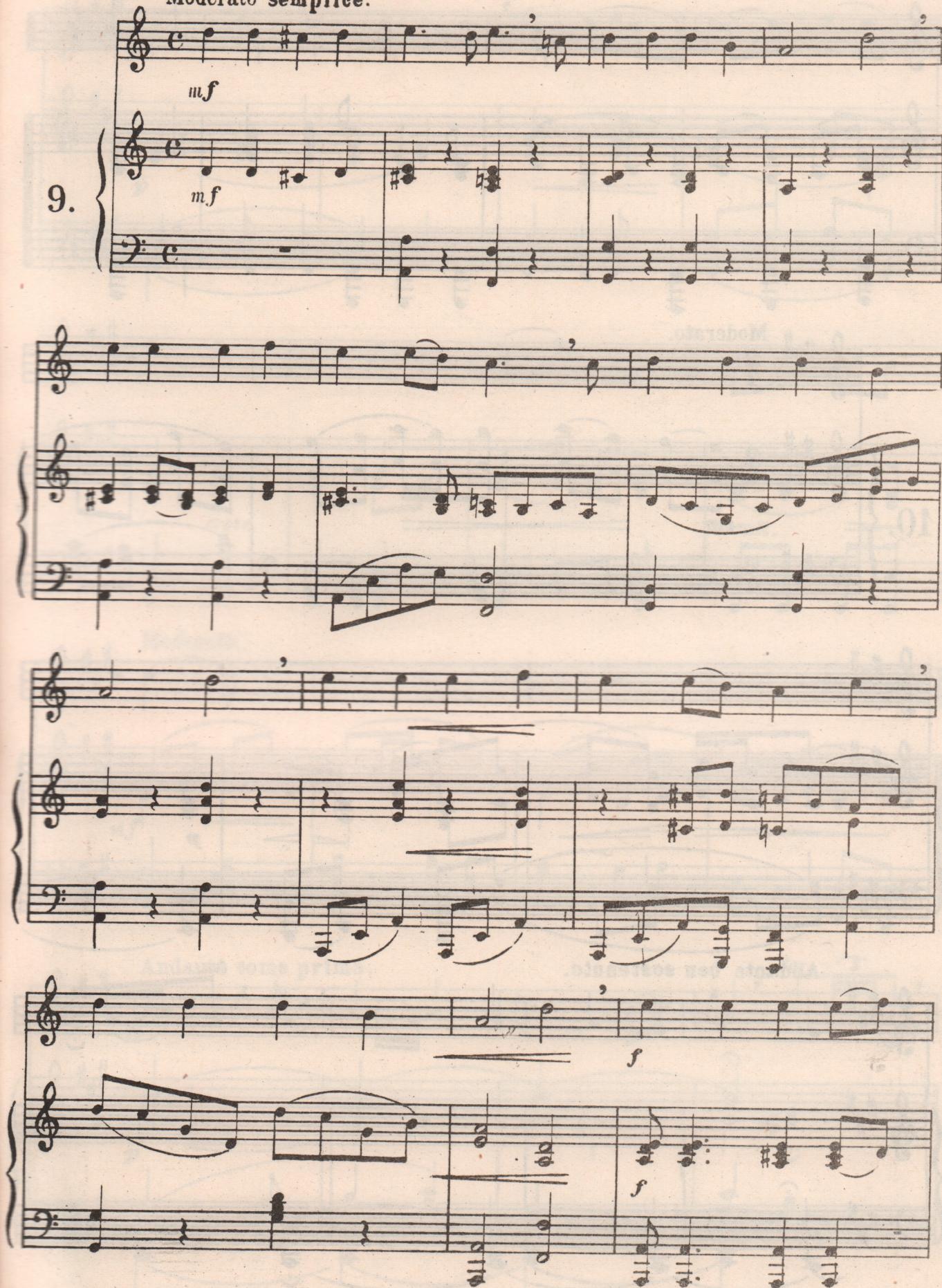
8.

Musical score page 6, measure 10. The score consists of three staves: Treble, Treble, and Bass. The key signature is one sharp (F#). Measure 10: Treble staff has eighth notes. Bass staff has a bass clef and a B note. Dynamic: *p*. Measure 11: Treble staff has eighth notes. Bass staff has a bass clef and a G note. Dynamic: *pp*.

Musical score page 6, measures 12-13. The score consists of three staves: Treble, Treble, and Bass. The key signature is one sharp (F#). Measure 12: Treble staff has eighth notes. Bass staff has a bass clef and a B note. Dynamic: *rall.* Measure 13: Treble staff has eighth notes. Bass staff has a bass clef and a G note. Dynamic: *rall.* Measure 14: Treble staff has eighth notes. Bass staff has a bass clef and a B note. Dynamic: *ten.* Measure 15: Treble staff has eighth notes. Bass staff has a bass clef and a G note. Dynamic: *ten.*

Moderato semplice.

9.

Moderato.

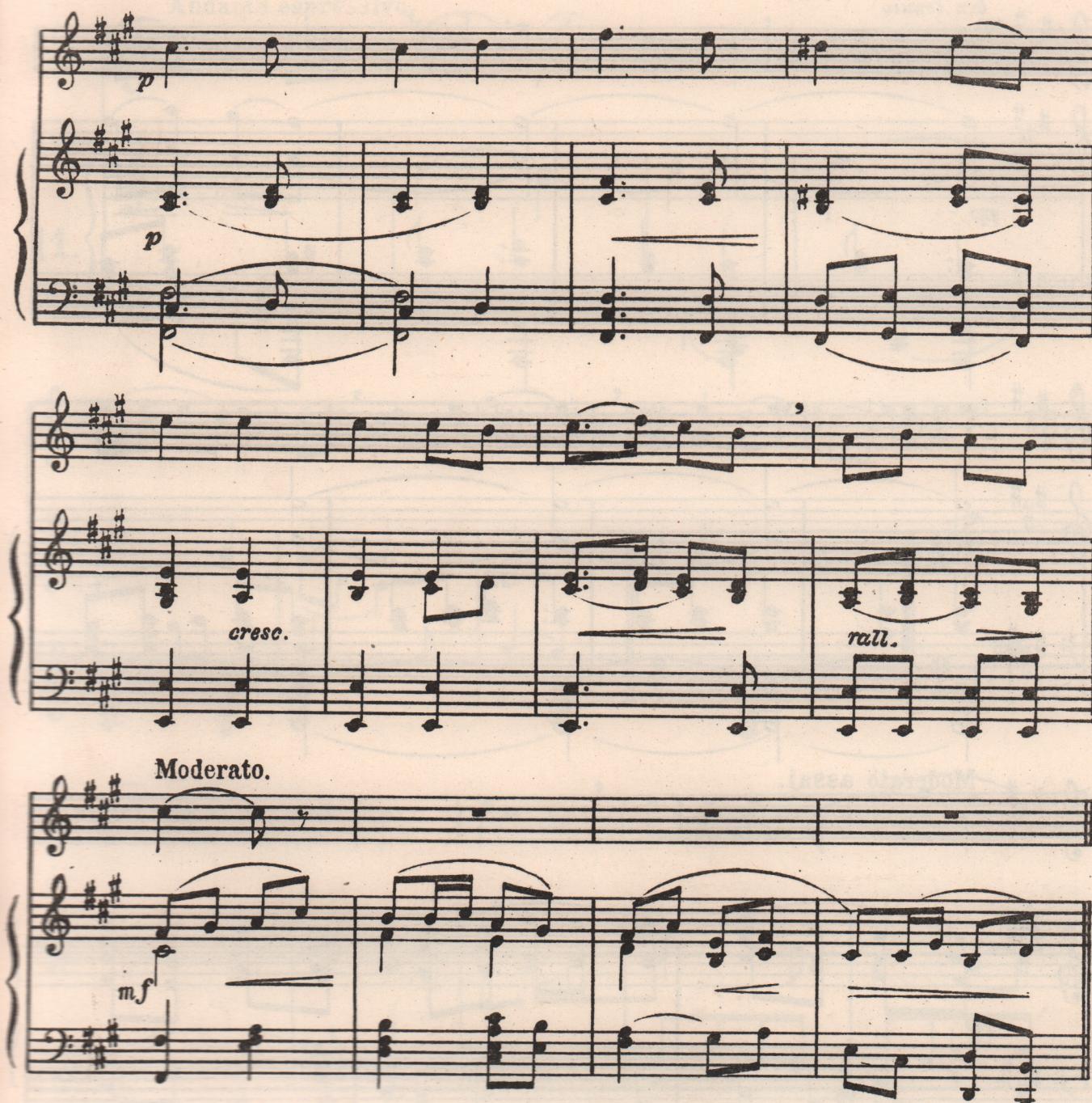
10. { *mp*

p

ten.

The musical score consists of six staves of music for piano. The first two staves are in common time (indicated by '8') and the third is in bass clef. The fourth staff begins with a dynamic marking *mp*. The fifth staff features a dynamic *p*. The sixth staff concludes with a dynamic *ten.*. The music includes various note heads, stems, and beams, with some notes having horizontal lines through them. Measures 8 and 9 show primarily eighth-note patterns. Measure 10 begins with a sixteenth-note pattern followed by eighth-note pairs. Measures 11 and 12 feature eighth-note patterns with some sixteenth-note grace-like figures. Measures 13 and 14 consist of sustained notes with horizontal lines through them.

Andante.

Moderato.

Andante come prima.

ben tenuto

pp

Moderato assai.

pp

C.

The musical score consists of ten staves of music. The first five staves are grouped by a brace and have a common key signature of A major (three sharps). The first staff begins with a forte dynamic and a grace note. The subsequent measures feature sustained notes with grace notes. The second staff begins with a forte dynamic and a grace note. The third staff begins with a forte dynamic and a grace note. The fourth staff begins with a forte dynamic and a grace note. The fifth staff begins with a forte dynamic and a grace note. The sixth staff is a bass staff, also with a common key signature of A major (three sharps). It features sustained notes with grace notes. The seventh staff is a bass staff, also with a common key signature of A major (three sharps). It features sustained notes with grace notes. The eighth staff is a bass staff, also with a common key signature of A major (three sharps). It features sustained notes with grace notes. The ninth staff is a bass staff, also with a common key signature of A major (three sharps). It features sustained notes with grace notes. The tenth staff is a bass staff, also with a common key signature of A major (three sharps). It features sustained notes with grace notes.

Andante espressivo

11.

Allegro.

13.

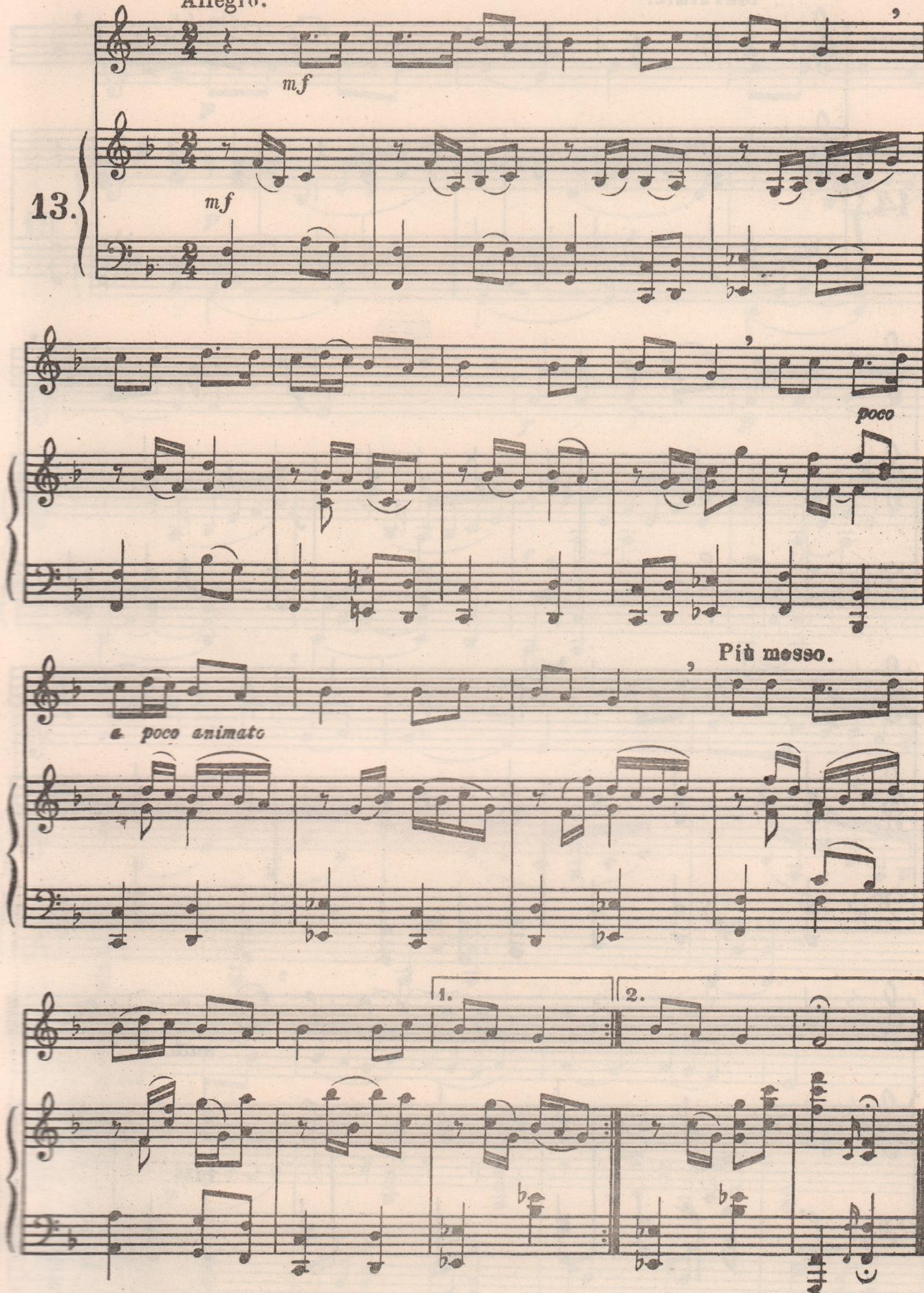
mf

poco

Più mosso.

a poco animato

1. 2.

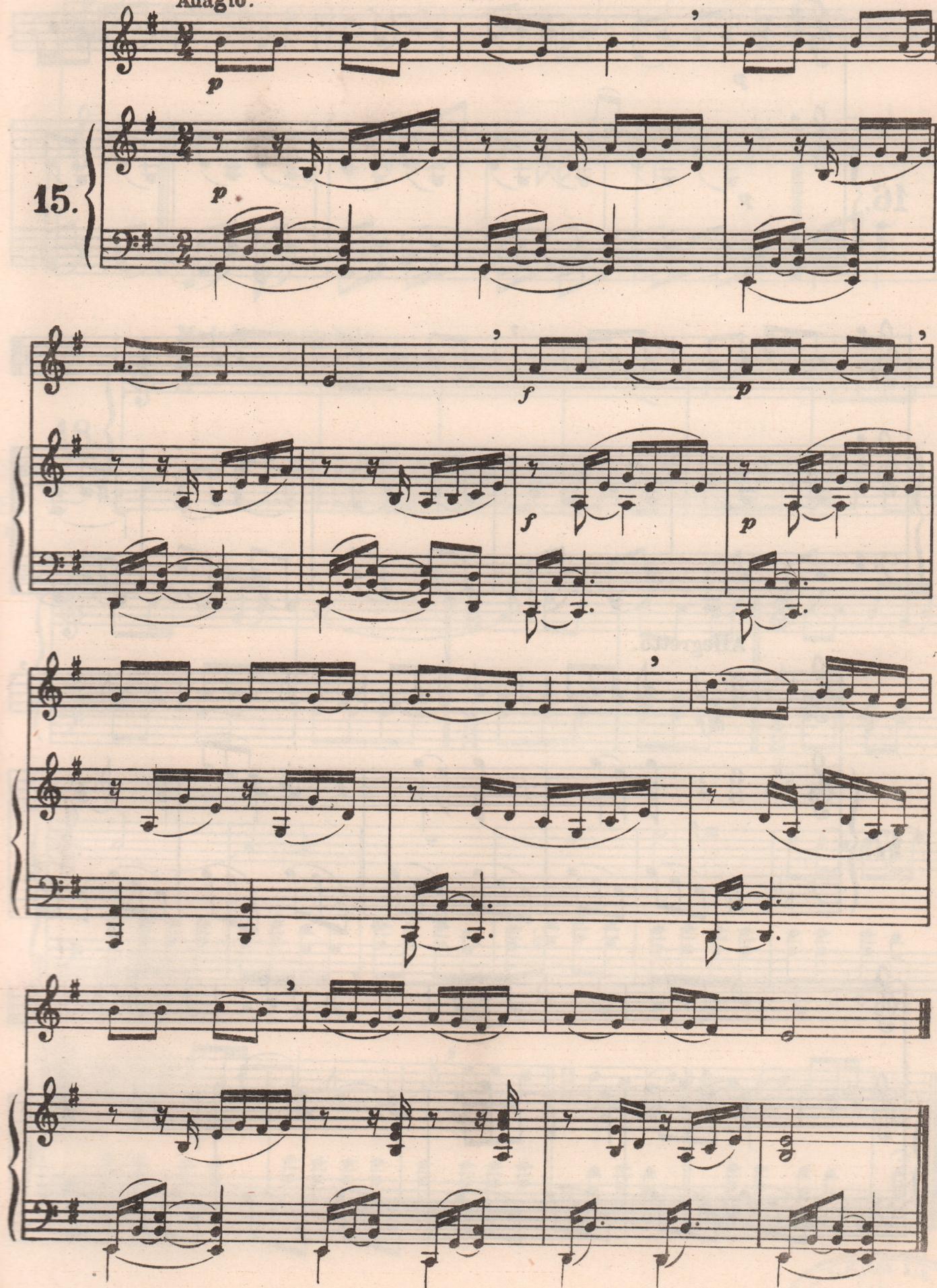

Marciale.

14.

Adagio.

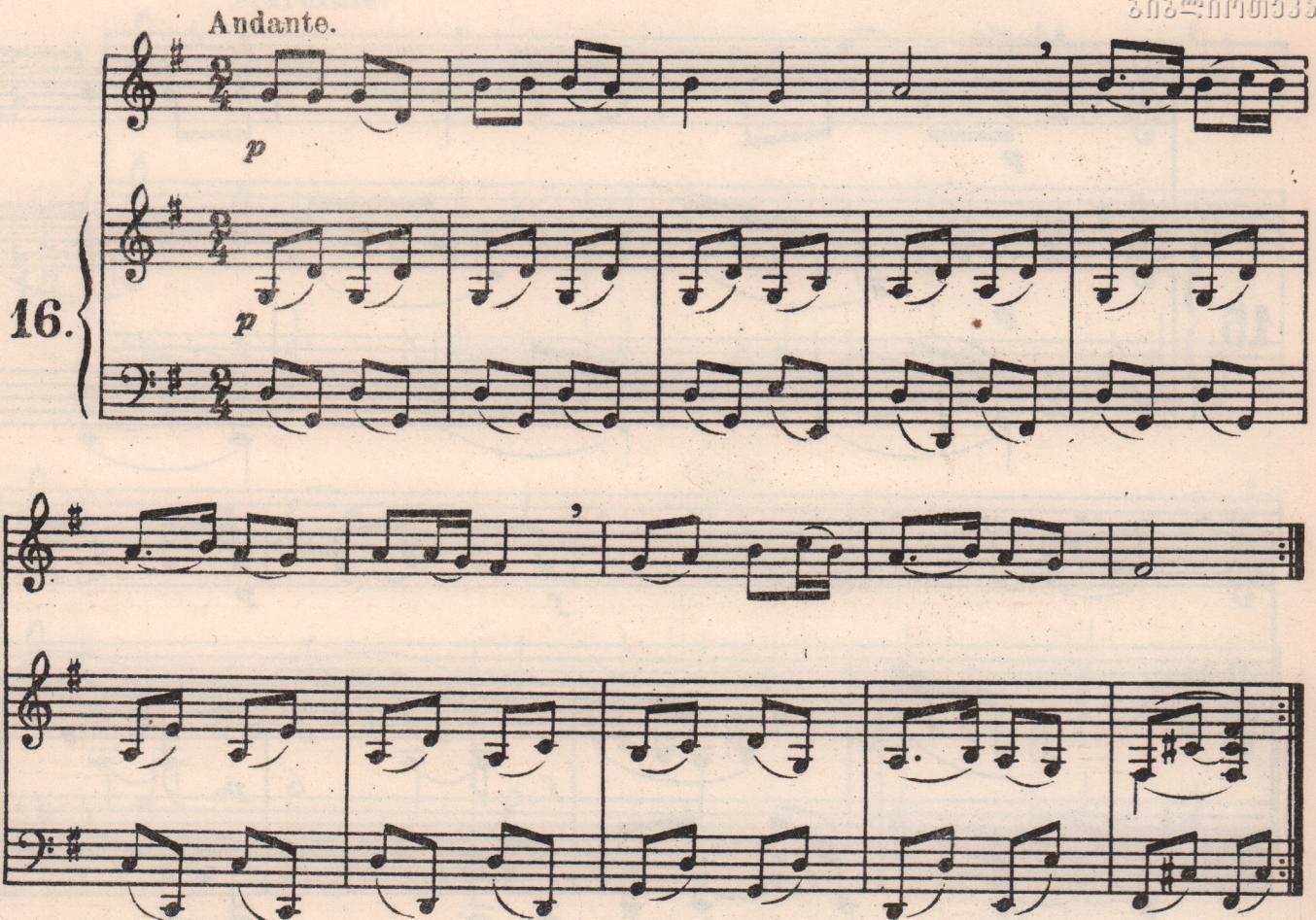
15.

A handwritten musical score for piano, page 15, in Adagio tempo. The score consists of eight staves of music, divided into two systems by a vertical bar line. The top system starts with a treble clef, a key signature of one sharp, and a 2/4 time signature. The first staff has a dynamic marking of *p*. The second staff begins with a bass clef and a dynamic of *p*. The bottom system starts with a treble clef, a key signature of one sharp, and a 2/4 time signature. The first staff has a dynamic of *f*, followed by *p*. The second staff begins with a bass clef and a dynamic of *p*. The music features various note heads, stems, and beams, with some notes having horizontal dashes through them. Measures are separated by vertical bar lines, and measures within a system are connected by a single horizontal bar line at the beginning of the system.

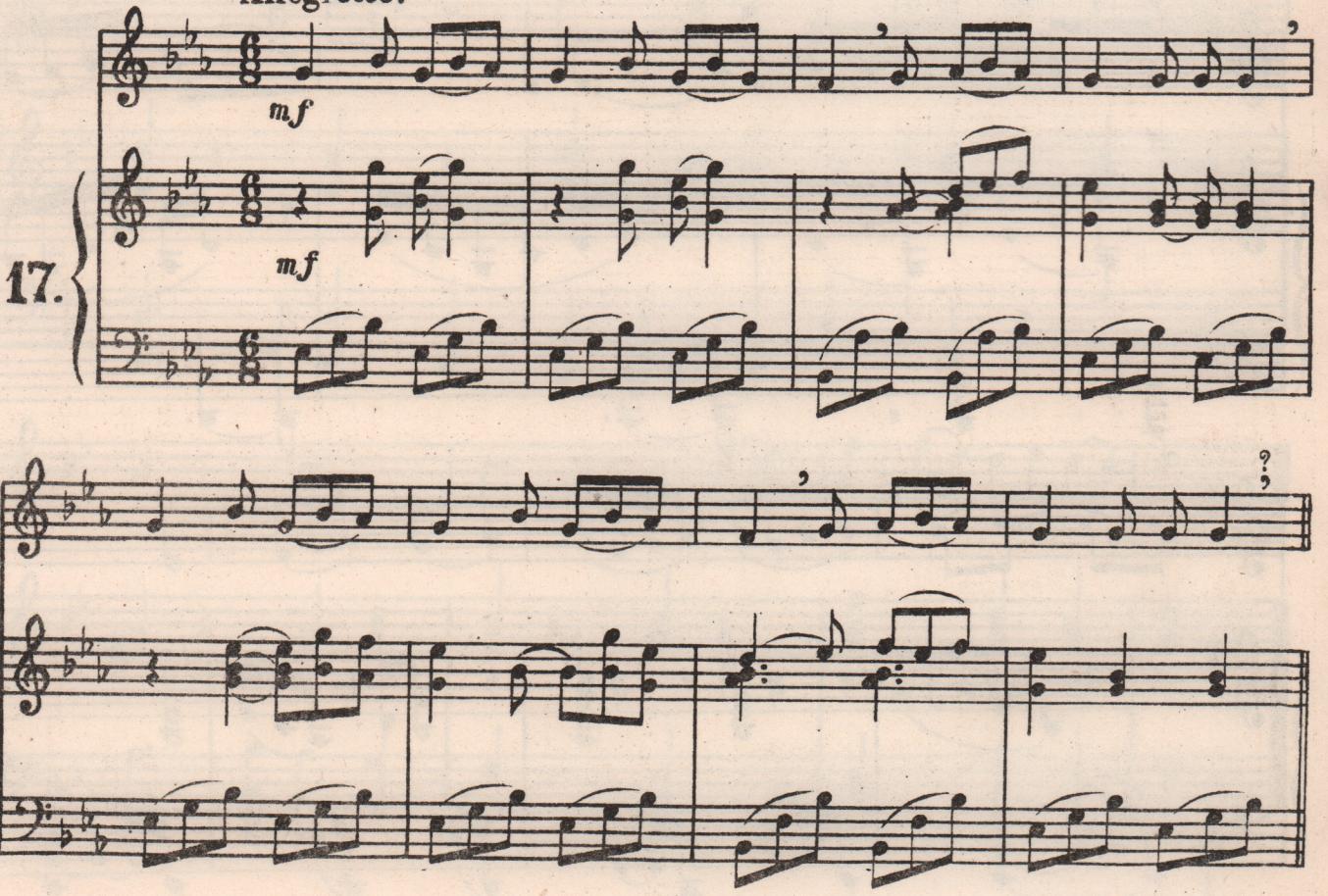
Andante.

16.

Allegretto.

17.

Moderato cantabile.

1.

2.

18.

Moderato.

19.

Musical score for piano, page 18, measures 19-20. The score consists of two systems of music. The first system (measures 19) starts with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The tempo is indicated as "Moderato." Measure 19 begins with a rest followed by a dynamic "mf". The melody is played in the right hand, and the bass line is supported by the left hand. Measure 20 begins with a dynamic "f". The melody continues in the right hand, and the bass line is supported by the left hand. The second system (measures 20-21) starts with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The tempo is indicated as "Poco più mosso.". Measure 20 begins with a dynamic "f". The melody is played in the right hand, and the bass line is supported by the left hand. Measure 21 begins with a dynamic "f". The melody is played in the right hand, and the bass line is supported by the left hand.

Musical score for piano, three staves. Treble staff: eighth-note pairs followed by quarter notes. Middle staff: sustained notes. Bass staff: sustained notes.

Musical score for piano, three staves. Treble staff: eighth-note pairs followed by quarter notes. Middle staff: sustained notes. Bass staff: sustained notes.

Musical score for piano, three staves. Treble staff: eighth-note pairs followed by quarter notes. Middle staff: sixteenth-note patterns with grace notes. Bass staff: sixteenth-note patterns.

Andante. (Moderato.)

20.

Musical score for piano, page 22. The score consists of two staves. The top staff is in treble clef and the bottom staff is in bass clef. The key signature is one flat (B-flat). The time signature is common time (C). The score is divided into eight measures. Measures 1-2, 5-6, and 8 begin with a quarter note followed by a sixteenth-note pattern in the bass staff. Measures 3-4 begin with a sixteenth-note pattern in the bass staff followed by a quarter note. Measures 1-4 are marked with 'p' (piano) and 'Largo' tempo. Measures 5-8 begin with a quarter note followed by a sixteenth-note pattern in the bass staff. Measures 5-8 are marked with 'f' (forte) and 'Adagio' tempo.

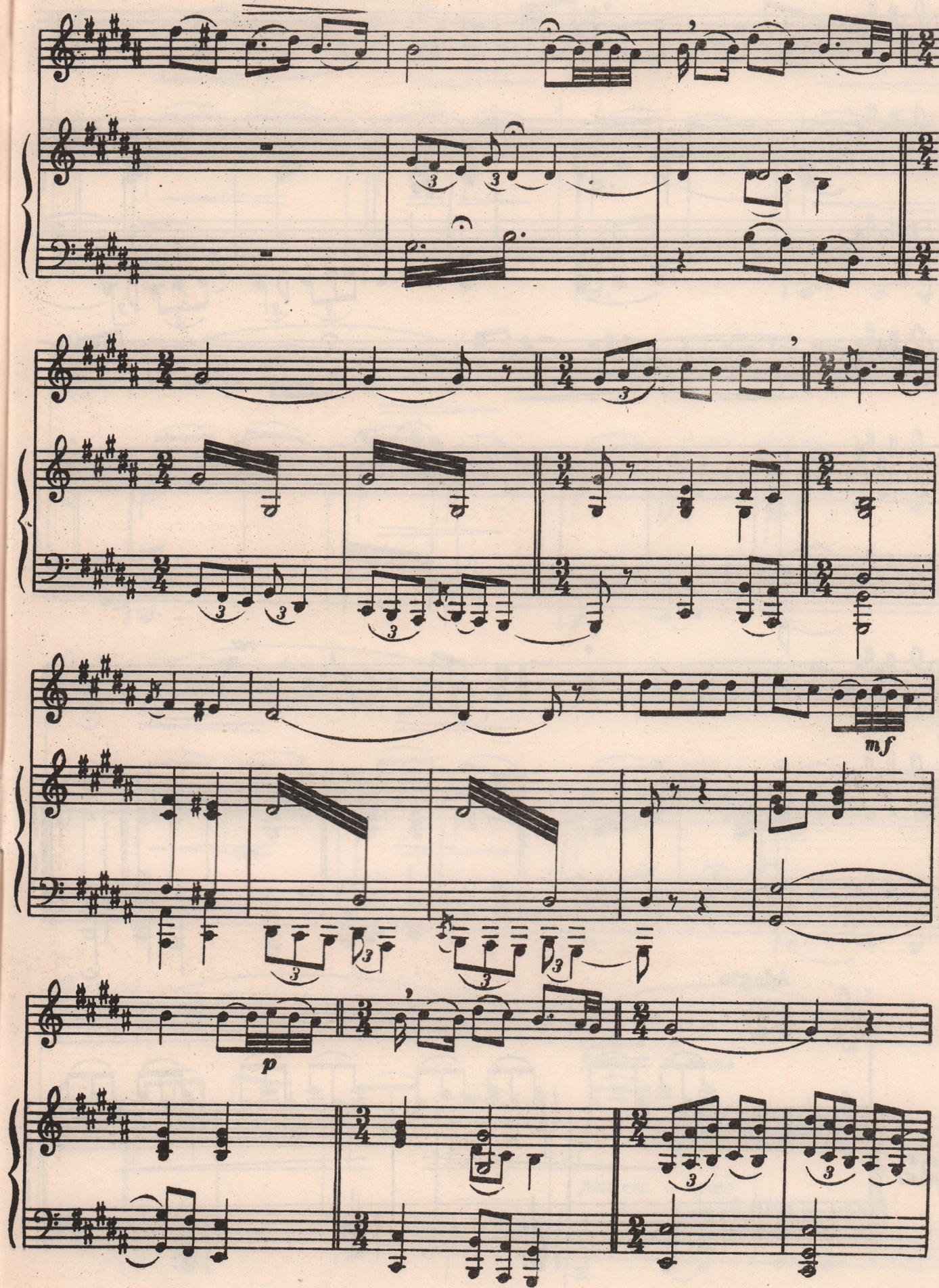
Meno mosso.

Sheet music for piano, three staves. Measure 24 starts with a forte dynamic. Measures 25-26 show eighth-note patterns with grace notes and dynamic markings *pp*. Measures 27-28 continue with eighth-note patterns. Measure 29 begins with a dynamic *rall.* Measure 30 shows a sixteenth-note pattern with a dynamic *rall. e morendo ppp*. Measure 31 concludes with a dynamic *rall.*

Adagio.

Measure 32 begins with a dynamic *poco rubato m.f.* Measure 33 shows eighth-note patterns with grace notes and a dynamic *rit.* Measure 34 concludes with a dynamic *m.f.*

21.

26.

Adagio.

22.

1st System:

Soprano: Rhythmic pattern of eighth notes (up-down), tied across measures.

Alto: Rhythmic pattern of eighth notes (up-down), tied across measures.

Bass: Rhythmic pattern of eighth notes (up-down), tied across measures.

2nd System:

Soprano: Rhythmic pattern of eighth notes (up-down), tied across measures.

Alto: Rhythmic pattern of eighth notes (up-down), tied across measures.

Bass: Rhythmic pattern of eighth notes (up-down), tied across measures.

3rd System:

Soprano: Rhythmic pattern of eighth notes (up-down), tied across measures.

Alto: Rhythmic pattern of eighth notes (up-down), tied across measures.

Bass: Rhythmic pattern of eighth notes (up-down), tied across measures.

4th System:

Soprano: Rhythmic pattern of eighth notes (up-down), tied across measures.

Alto: Rhythmic pattern of eighth notes (up-down), tied across measures.

Bass: Rhythmic pattern of eighth notes (up-down), tied across measures.

poco rit. a tempo

poco rit. a tempo

The image shows a page of sheet music for piano, consisting of six staves. The music is in common time and uses a key signature of one flat. The notation includes various note values such as eighth and sixteenth notes, and rests. The music is divided into measures by vertical bar lines. There are several dynamic markings, including 'f' (forte) and 'p' (piano). The first five staves are standard staff notation, while the sixth staff uses a treble clef and a bass clef together, indicating a specific piano technique. The music concludes with two endings, each marked 'poco rit. a tempo'. The first ending begins with a measure of quarter notes, followed by a measure of eighth-note pairs, and then a measure of eighth-note pairs. The second ending begins with a measure of eighth-note pairs, followed by a measure of eighth-note pairs, and then a measure of eighth-note pairs.

Moderato.

23.

3

poco rit. *1. a tempo*

poco rit. *a tempo*

2. a tempo

poco rit. *a tempo*

poco rit. *a tempo*

საქართველო
სამართლი

41-146

შედება 8 გან. 50 კუპ.

ტექ. რედაქტორი პ. შერიძე
Тех. редактор П. Ширяев.

სტამბა „შერია ელექტროკა“, თბილისი, რუსთაველის 3რ., 36. ურ 33256 ანაწყობის ზომა $9\frac{1}{2} \times 12\frac{1}{2}$
ქაღალდის ზომა 62X94. სტამბის შეკვეთა № 2287. ტირაჟი 2000.